

Oponentský posudok habilitačnej práce MgA., Mgr. Tomáša Pospícha, Ph.D.

Tomáš Pospích sa venuje voľnej fotografickej tvorbe, ale rovnocennou súčasťou jeho tvorivej a odbornej kompetencie je aj kurátorská a publikačná činnosť. V českej fotografickej tradícii je akosi viac prítomná pozícia fotografa, ktorý sa k umeniu a jeho reflexii aktívne vyjadruje, poznáme z dejín československej resp. českej fotografie výrazné postavy posúvajúce premýšľanie o fotografii o kúsok ďalej. Myslím, že aj dnes je tomu tak, zásadné fotografické výstavy 20.storočia realizujú kurátori aj s fotografickým vzdelaním. V prípade Tomáša Pospícha je tomu tak, na druhej strane je to aj autor, ktorý absolvoval nielen štúdium fotografie, ale aj dejín a teórie umenia, ktoré získal v magisterskom stupni štúdia na Karlovej univerzite v Prahe. V rámci svojej publikačnej a kurátorskej činnosti sa venuje fotografii a súčasnému umeniu, ktoré mapuje v teritóriu strednej Európy. Je autorom viac ako 30 kníh o fotografii a súčasnom umení a ja osobne oceňujem najmä tie, ktoré sa synteticky venujú teoretickým textom o fotografii 20.storočia: *Česká fotografie 1938-2000 v recenzích, textech dokumentech* (2010) alebo *Myslet fotografií* (2014), alebo monografia výrazného avantgardného fotografa s názvom *Eugen Wiškovský – Obrazová fotografie* (2014). Je autorom celej rady kníh a katalógov výrazných predstaviteľov českej fotografie, alebo syntetizujúcich monografií o generáciách fotografov určitých dekád vo vývoji československej fotografie.

Našou dnešnou úlohou je ale pozrieť sa bližšie na jeho fotografickú tvorbu, vzhľadom k tomu, že Tomáš Pospích habilituje v študijnom odbore 2.2.1 Výtvarné umenie. Tomáš Pospích na fotografickej scéne pohybuje od polovice 90.rokov 20.storočia, čiže viac ako 20 rokov. Vo svojej rannej tvorbe autor inklinoval ku konceptuálne nastaveným stratégiám. V projektoch *Štúdie* (1994-1999) alebo *Kurátorské práce* (2010-2011) rozpoznávame východiská z tvorby významných českých fotografií ako je Jozef Sudek alebo Jan Svoboda. Nie sú však z nášho pohľadu preňho inšpiráciou, skôr s nimi aktívne pracuje, aby upriamil pozornosť k vzťahu originálu a kópie, prípadne k chápaniu fotografie ako nosiča fotografického obsahu. Iste tieto jeho myšlienky stoja aj na pozadí mimoriadne dobových diskusií o vzťahu medzi analógovou a digitálnou fotografiou, predsa len obavy z digitalizácie upriamovali pozornosť mnohých autorov k matérii analógovej fotografie. Či už si toho Tomáš Pospích bol či nebol vedomý, sama si na tu dobu spomínam, na stres, ktorý nové digitálne technológie u fotografov vyvolali.

V 90.rokoch Tomáš Pospích sa zúčastnil aj projektu *Pomezí (Lidé Hlučínska 90.let 20.století)*, ktorý inicioval Inštitút tvorby fotografie Slezské univerzity v Opave. Pohraničný región Hlučínska bol medzi rokmi 1994-1997 viacerými fotografmi dokumentovaný. Súbor fotografií Tomáša Pospícha smerujú k zaznamenávaniu života ľudí v tomto regióne a smeruje svojim charakterom k typu humanistickej fotografie. Z môjho pohľadu je však dôležité konštatovanie, že tento projekt do značnej miery ovplyvnil autora k tomu, aby svoju neskoršiu pozornosť venoval užom a prostrediu z ktorého pochádzal. Čo je však na fotografiách Tomáša Pospícha sympatické, je najmä fakt, že k dokumentovaniu ľudí na vidieku nepristupuje s vyslovene oslavným rešpektom. Život totiž prináša mnoho absurdných situácií, v ktorých sa ocitáme bez toho, aby sme mohli oľavoť dopredu ovplyvniť. Tomáš Pospích pochádza z obce Hranice na Morave

a fotografiami dokumentuje ekonomickú, priemyselnú, kultúrnu premenu tejto oblasti, ktorá v mnohom ovplyvňuje aj životný štýl jej obyvateľov. Napr. súbor fotografií *Look at the Future* (2000-2004) mapuje dôsledky firemnej kultúry v tomto prostredí, alebo súbor fotografií, ktorý mám veľmi rada, nazvaný *Bezúcelná prochádzka* (2004-2008) o tom, ako chlapci z dedín hrajú kačdú nedeľu na miestnom ihrisku futbal. Tomáš Pospíchal ich však nezaznamenáva v zápale hry, alebo vo vrcholných okamihoch, ale naopak všíma si ako sa neustále hádajú loptu zakopnutú kamsi do kríkov, prípadne ako postávajú netušiac či im vôbec niekto loptu prihrá alebo nie. Sú na tom ihrisku celí akosi bezmocní a opustení. Tomáš Pospíchal zámerne volí únik od „vypointovaných významových kontrastov, časté je v kompozícii rozptýlenie významových stredobodov“ (AH). Súčasná dokumentárna fotografia je neraz teoretikmi a kurátormi charakterizovaná slovami „nič dôležité sa nedeje“. Záujem fotografa je sústredený na ľudí, ktorých zaznamenáva vo chvíľach, ktoré nie sú ničím zvláštne alebo výnimočné. Na druhej strane fotografie ale disponujú humorom, absurditou a pozitívnou energiou. Inklinácia k motívu z vidieka v tvorbe Tomáša Pospíchala pokračuje aj v projektoch z oblasti Mikulova, či Slušovic. Obzvlášť fotografický projekt *Zemědělské práce* (2009-2016) považujem za veľmi zaujímavý. Nájdené diapozitívy zo zašlých čias socialistického agrokombinátu v Slušoviciach nadobúdajú v projekte autora nové významy. Tieto fotografie autor reaktualizuje záujmom o analýzu stratégií dobovej propagácie, istých rituálov, ktoré boli každodennou súčasťou socialistickej spoločnosti. Tento projekt vyšiel aj v knižnej forme. Tvorba Tomáša Pospíchala je zaradená do mnohých umenovedných publikácií, tiež výstavných katalógov a je reflektovaná v odbornej domácej a zahraničnej tlači. Jeho fotografie sú súčasťou domácich i zahraničných fotografických zbierok.

Tomáš Pospíchal je aj výrazným pedagógom Inštitutu tvorby fotografie Slezské univerzity v Opave. Garantuje a učí tieto predmety: Stavba a skladba fotografického obrazu, Intermediálna tvorba, české výtvarné umenie 20. storočia, Súčasné výtvarné umenie, Kurátorský seminár. Viedol mnohé bakalárske a diplomové práce, súčasne zorganizoval celú radu workshopov a zúčastňoval sa aj prednáškovej činnosti na domácich ale i zahraničných inštitúciách.

Tomáša Pospíchala poznám už mnoho rokov, je približne v mojom veku a preto si neraz kladiem otázku ako stíha svoju umeleckú tvorbu, publikačnú i tu kurátorskú. Asi to nejde bez osobného zaujatia a najmä vášne pre danú vec. Mám rada, keď vedíme rozhovory o súčasnej fotografii, poznám ho totiž ako človeka, ktorý dokáže formulovať svoje postoje neobvyklým a pritom mimoriadne inovatívnym spôsobom.

Umeleckej rade VŠVU odporúčam udeliť MgA., Mgr. Tomášovi Pospíchalovi, PhD. titul „docent“.

V Bratislave, dňa 28.2.2017

.....
Mgr. Bohunka Koklesová, PhD.